

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejemam:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5.50
na mesec	1.90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcove ulice št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6.50
na mesec	2.30

za Nemčijo:

celo leto	K 28—
pol leta	14—
četrt leta	7—
na mesec	2.30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravištvu: Knaflcove ulice št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Shod Svobodne Misli.

Napredek na vseh poljih političnega in ekonomičnega, socialnega ter duševnega življenja je tudi pri nas Slovenceh provzročil diferenciranje in porodilo so se vsakovrstne struje, ki se bore z vsemi silami za zmago svojih idej. Pri nas se je vršil ta razvoj počasneje, kakor pri drugih narodih, ker je v nas narodnostni boj absorbiral malone vse moči, ali polagamo je prišlo tudi pri nas do napretov v kulturnih vprašanjih in iz teh so se izcimila gibanja, ki so zametila jako živo duševno življenje.

Če pogledamo nazaj v slovensko preteklost, najdemo v l. 1873. prve začetke naprednega v slovenskem taboru. Toda ta naprednost se ne ravno tako hitro poravnala, kakor so bila nastala in nastala je zopet stara sloga, ki je bila hudo podobna mrtvili. Mogoče je to pač bilo le, ker je bilo takrat med slovensko duhovščino še mnogo jožefinskega duha in ker je stal na čelu ljubljanske škofije tolerant mož, ki ni rad gledal, da se je duhovščina vtikala v politične zadeve.

Polagoma so se razmere obrnile na slabšo. Prvi katoliški shod v Ljubljani, ki ga je priredil takratni ljubljanski škof poznejši kardinal Missia je eden najpomembnejših mejnikov v slovenski zgodovini. Na tem shodu je bila ustvarjena klerikalna stranka, čisto brezlomovinskega značaja, prava ultramontanska stranka, ki se je v vseh javnih vprašanjih postavila na ekstremno klerikalno stališče.

Odpor ni izostal. Toda ta odpor ni bil kulturnega značaja. To priča prvi shod zaupnikov narodno-napredne stranke in na njem formalizirani program te stranke. Okrog narodno - napredne stranke se je zbralo vse, kar se ni strinjalo z ekstremnim klerikalizmom, čigar zastopnik in nositelj je postal Missijeva stranka. Škofova stranka je obsojala in zametavala slovenski nacionalizem — narodno - napredna stranka se je postavila na absolutno narodno stališče. Škofova stranka je zavzela v političnih in socialnih vprašanjih strogo konservativno stališče — narodno - napredna stranka je zavzela odločno demokratično stališče in se postavila prav blizu dunajskim krščanskim socialistom, glede katerih je pa omeniti, da so bili takrat v najhuj-

šem boju s škoti. Škofova stranka je reklamirala za duhovščino popolno prevlado ne le v cerkvenih in verskih nego tudi v vseh posvetnih zadevah — narodno - napredna stranka je to odklonila z isto odločnostjo.

Toda kraj vsega tega ostrega nasprotja je vendar obema strankama ostala podlaga ena in ista: verstvo je priznala tudi narodno - napredna stranka za temelj slovenskega narodnega življenja. Združila se je na odpor proti političnemu klerikalizmu, v čigar znamenju je Missia ustanovil svojo stranko, nastala je v odpor zoper nenarodne, konservativne in ultramontanske težnje škofove, kulturnega temelja pa se ni dotaknila, z njega se ni odmaknila.

Od tistih časov imamo na Slovenskem dve poglavitni stranki. V obeh so se v teh dolgih letih zgodile važne in globokosežne spremembe, poleg njih pa so nastale različne nove struje, ki z večjo in manjšo srečo skušajo pridobiti kar mogoče mnogo somišljenikov. Imamo radikalce in socialne demokrate, realiste ter intelektualce, krščanske socialiste in svobodomiselnice skrajne observance.

Narodno - napredna stranka je v bistvu še vedno to, kar je bila pred petnajstimi leti. V verskem oziru se je pač nekoliko odmaknila od svojega prvotnega stališča. Postavila se je na stališče svobode vesti. Vsakemu priznava neomejeno pravico, da veruje kar hoče. Toda to je programatična določba, ki je ostala več ali manj na papirju. V bistvu pobija narodno - napredna stranka tudi danes samo politični klerikalizem, torej tisto prizadevanje, ki teži za tem, da dobi duhovščina vso javno oblast v roke in da zlorablja duhovščina svojo cerkveno avtoriteto za posvetne zadeve.

Toda mlajša generacija s tem stališčem narodno - napredne stranke že davno ni zadovoljna. Mladina je radikalna in prav je, da je radikalna, da neče poznati polovičarstva in kompromisov. Resnoba življenja jo bo še dosti zgodaj učila spoznanja, da vse življenje ni drugega kakor vrsta zdaj srečnih, zdaj nesrečnih kompromisov.

Mladina, ki je polna idealov, polna navdušenja za rezultate moderne znanosti, polna plemenite volje za prebujenje slovenskega naroda iz duševnega mrtvila, je prva začela oznanjati nauke moderne svobodomiselnosti. Upeljala se je uspešno in

pridobila že na tisoče vnetih somišljenikov, ne le iz mlade, nego tudi iz starejše generacije. Sama iz svoje moči si je ustanovila organ, ki je že tako razširjen in materijelno utrjen, da mu je prihodnost popolnoma zagotovljena.

Svobodomiselnici so danes močna frakcija, ki grede mnogo dlje, kakor narodno - napredna stranka in katerih vpliv na duševno življenje Slovencev je vedno očitnejši. Lotili so se klerikalizma od tiste strani, kjer je najbolj občutljiv: od verske strani. Da njihovo delo ni brez uspehov, to priča že blazni strah, ki ga imajo klerikalci pred njimi in srdito sovraštvo, ki ga goje proti njim. Kadar začne škof streljati s pastirskimi pismi, tedaj mora biti nevarnost že prav velika.

S svobodomiselnim gibanjem v popolnem pomenu te besede morajo danes računati vsi krogi, ki se bavijo z javnimi zadevami. Nova generacija ima nove ideale, in če tudi jo bodo dejanske razmere prisilile, da bo v marsičem odnehal, vpliv na evolucijo v vsem našem narodnem življenju bo gotovo imela.

Klerikalizem ima vse vzroke, da trepet pred tem gibanjem, kar je danes še samostojna frakcija, bo v par letih lahko imelo merodajen vpliv na vse politične in kulturne organizacije neklerikalnega slovenstva.

Shod Svobodne Misli, ki se je vršil včeraj, ima torej svoj poseben pomen. Izraz je bil mogočnega gibanja, ki se je začel med slovenskim narodom. Kdo bi bil pred petnajstimi leti še mislil, da bode kdaj v slovenskem jeziku izhajal list, ki bo imel na tisoče naročnikov, in ki bo sistematično podiral Petrovo skalo; kdo bi bil mislil, da bodo kdaj v Ljubljani shodi, ki bodo javno in brezobzirno manifestirali za principe, ki pomenijo smrt klerikalizmu.

Shod Svobodne Misli je brez dvoma pomemben dogodek v slovenskem duševnem življenju, ki zasluži vso pozornost politično mislečih ljudi.

Češke konference.

Praga, 5. septembra. Danes popoldne je bila seja zastopnikov čeških deželno-zborskih strank, ki so se posvetovali o stališču napram Bie-nertovim konferencam. Zastopniki čeških radikalcev in češke državno-

pravne stranke so izjavili, da se konference ne bodo udeležili. Ostale stranke so izjavile, da se konference udeležijo. Končno so zborovalci, iz- vzemši radikalce in državnopravni- ke, sklenili formalno, da pojdejo na konferenco.

Popoldne je bila seja čeških državnozborskih poslancev, na kateri so bili ministri Zacek, Fiedler, Fort, Pacak in Prašek. Konferenca je izjavila, da je s sklepom čeških deželno-zborskih poslancev zadovoljna. Izjavili so tudi, da so opozicijsko stališče Čehov zadnji dogodki na Dunaju in na Nižje Avstrijskem le še po- ostrili.

Praga, 4. septembra. Poljedel- ski minister Brat in minister kraljan Zacek sta konferirala danes popoldne s češkimi poslanci. Čuje se, da se je položaj zboljšal in da je upati, da bo češki dež. zbor lahko delal.

Stapinski in Bilinski.

Dunaj, 4. septembra. »Poljska korespondenca« konstatira: 1. da je Stapinski obiskal fin. ministra; 2. da je zopet začel z njim pretrgano obče- vanje in 3. da je s finančnim mini- strom uvedel pogajanja glede nekate- rih točk v proračunu. To vse bi bilo odveč, ko bi ne bilo Stapinskemu na tem, da zopet stopi v političen kon- takt s finančnim ministrom.

Poslanec Perić o „Slo- vanski Enoti“.

Dunaj, 4. septembra. Posl. Perić se je zelo grajalno izrazil o raz- merah v »Slovaški Enoti«. Ni vse tako, kakor bi moralo biti. Posl. Šu- steršič dela velikokrat kar na svojo pest, ne da bi koga kaj vprašal in klub stoji potem že pred gotovim dej- stvom. V mnogih slučajih ignorira Šusteršič tudi dalmatinske poslance in jih tudi skuša terorizirati. Vse to ne more prinesiti dobrih sadov.

Grška.

Rim, 5. septembra. »Tribuna« piše, da je — vkljub vsem tajitvam — kralj Jurij izjavil zastopniku ne- ke velesile, da se hoče odpovedati prestolu.

Kreta.

London, 5. septembra. Vlasti- pokroviteljice so dobile včeraj na- črt avtonomije za Kreto. Razmerje Krete k Turčiji bi bilo po tem načrtu slično razmerju angleških kolonij k Angleški.

Carjev obisk v Carigradu.

Carigrad, 5. septembra. Ker je carinja obolela, je zelo dvomljivo, če bo car mogel obiskati sultana, ka- kor je to nameraval.

Maroko.

Pariz, 5. septembra. Iz Ma- drida se javlja, da je general Marina utrpel južno od Melile težek poraz.

Generalna stavka na Švedskem.

Stockholm, 5. septembra. Vodstvo stavke je sklenilo, da naj začne delo povsod najdalje do 6 sept. Generalna stavka torej ni do- segla svojega namena.

Vojaški izgredi na No- tranjskem.

Z Notranjskega nam pišejo: Vaš list je prinesel pretekli teden kratke vesti o izgredih, ki so jih povzročili vojaki 27. pehotnega polka iz Ljub- ljane po raznih krajih na Notranj- skem. Ker sem te dni potoval po No- tranjskem, sem se o teh izgredih informiral, da vam lahko podam ne- kaj natančnejših podatkov. Evo jih: Vojaki 27. pehotnega polka iz Ljub- ljane, ki so bili na Rakeku, so bili v sredo 1. t. m. ves dan prosti. Popivali so po raznih gostilnah. Tudi v gos- tilni Matevža Stržalca je bilo več vo- jakov, ki so pili tamkaj skoro ves po- poldne. Dasi so nastopali takoj s po- četka skrajno surovo proti gostilni- čarju, vendar je ta potrpel in jim stregel kolikor je mogel. Ko se je zmrčilo, je vojak Julij Leitner še zahteval pol litra vina, češ da ga je že plačal. Stržaj je pripomnil, da na- ročeno vino še ni plačano. To je Lei- tnerju zadostovalo, da se je zakadil v gostilničarja, ga sunil v prsa in ga jel s pestmi tolči po glavi. Leitnerju so takoj prihiteli na pomoč drugi vo- jaki, ki bi bili moža v svoji vinjeno- sti nemara ubili, ako bi se ne bil re- šil v kuhinjo. V krmi navzoč gost Kovač je tudi bežal z gostilničarjem v kuhinjo. V sobi je ostala sama neka stara žena. Na to so navallili divja- ki ter jo, dasi jim ni storila ničesar žalega, pretepli in jo težko ranili na roki. Med tem je gostilničar zaklenil kuhinjska vrata ter se zabarikadiral v gostilni. Ko so vojaki ohladili svo-

LISTEK.

Moj prvi ples.

Uta.

Po dolgih dneh nestrpnega pri- čakovanja in hlastnega pripravljan- ja prišel je slednjič oni toliko zaže- ljeni večer, večer Sokolove maskera- de, ali zame večer — mojega prvega plesa...

Mesec dni je bilo, odkar je pri- šla moja sestrčina iz malega trga z dežele na posete v mesto za predpu- sto sezono. In mesec dni obečal nama je ujec, da naju popelje na Sokolovo maskarado, in mesec dni nama je tu- di pretil pri vsaki najmanjši nevolji, ki sve mu jo provzročile, da naju ne popelje. In poleg tega je bilo baš tudi mesec dni, odkar sem spoznala med mladimi, za narodove ideale vnetimi ljudmi, galantnega, žoltolasega, nad vse ljubeznivega študenta, kateri je z neverjetno rapidnostjo osvojil moje srce, — o čemur pa doslej ni vedel ni on, niti kdo drugi, najmanj pa ujec, kateri bi bil napravil med na- ma gotovo neprepeljiv plot. Ujec je bil namreč zaklet sovražnik vseh takih idealnih študentskih zvez, kakršnim se srca ljudi obeh spolov v mladih dneh prve ljubezni tako ra- da vdajajo, ne da bi z ene ali druge strani padlo kruto in sovražno vpra-

šanje: Kdo si? kaj boš? ali pa — ko- liko boš imela?

Čuvala sem zato svojo tiho, slad- ko srečo v ljubečem srečju, dasi bi bil jeziček tako rad brbljal o njej.

Sestrčina Kriša je bila v tem mnogo na boljem. Lahko rečem, da je bila že na pol zaročena s tako do- bro situiranim notarjem, da mu je manjkalo le-še ženice do vseh svoj- stev resnega in nesamostojnega mo- ža. Zato mi je Kriša brezskrbno žlo- budračkala in vsevprek pripovedo- vala o svoji ljubezni, o sreči in bla- gostanju, ki jo čaka že tako blizu ob njegovih strani... In o tej realno- idealni ljubezni je tudi ujec vedel ter je z dopadanjem gledal na nju raz- merje in teško pričakoval njiju ožje zveze.

Kaj čuda potem, da je bil ves ta zadnji dan pred maskarado posve- čen samo pripravljanju, pričakova- nju in — sanjarjenju!

Da, sanjarjenju! Obe s Krišo sva vedeli, kaj je pravzaprav združeno z najinim pohodom na ples. Posebno Kriša. Kaj je mene pravzaprav vle- klo s tako neukrotljivo silo tja, ni ujec nič vedel; kajti ko bi bil le slu- til, ne peljal bi me bil nikoli.

»Nocoj, oh nocoj«, govorila je Kriša, »nocoj bo lep večer. Koliko mu imam povedati. Od sreče se hočem pogovoriti z njim«, je hitela vneto. In velike žametne oči so ji sevale v čudovitem lesku, da sem se nehote ozrla v zrcalo, kaj je z mojimi. A na-

šla nisem nič posebnega v njih, in zavidala sem Krišo. Vedela sem, če pogleda s tistimi temnimi očmi le enkrat do dobrega svojega viteza, zapali mu srce v en sam gorostasen zubelj ljubezni.

A jaz! Jaz sem bila tudi v tem dokaj za njo. Pred vsem sva z mojim idealom igrala skrivalico pred svetom; a kar je še huje — tudi drug pred drugim. Kadar sva se srečala, odlikoval se je on s posebno resnobo, jaz pa z rudečico. Ko je odšel mimo mene, in sem se pred ovinkom vsaki- krat slučajno za njim ozrla, stal je in gledal za mano ter me tedaj tudi po- redno pozdravil. Te redke slučaje najinega srečanja hranila sem jaz skrbno v svoji duši in sanjarila o njem dan in noč. In tako so se te sa- nje raztezale v neverjetno dolg ro- man.

»Nocoj, oh nocoj«, govorila je Kriša, — in »nocoj, oh nocoj«, od- mevalo je v mojem srečju, in pogrez- nila sem se v najromantičnejše misli in prizore, kar sta jih kdaj skovala Jurčič in Krsnik o zaljubljenih lju- deh, da mi je duša trepetala v nepo- pisno srečnem pričakovanju. Če nič drugega, gledati ga hočem in samo gledati, — vjeti hočem vsak njegov pogled in ga shraniti v dno svoje duše.

Med takimi in sličnimi mialimi in čustvi se je spustil mrak na zem- ljo. Najina večerja je ostala nedotak- njena. Obe sva bili preveč razburje-

ni, da bi mogli mirno sedeti in jesti. Vibrirali so nama vsi živi sladkega nemira. Ujec pa je bil miren kakor star vojskovodja, strujen kakor gad. Kratko in kruto dajal je nama in- štrukcije, kako se morava vesti. Po- sebnosti meni kot novinki ni mogel ni- kolik dovolj dopovedati, kako naj se vedem, krečem in kaj naj govorim... Predvsem, da se ne izdam kot maska, kdo sem. Vroče mi je polagal na srce, naj se izognem konverzaciji z mlečnozobimi študenti in drugimi takimi brezupnimi elementi. H koncu mi je navedel par plesnivih fili- strov, katerih naj se primem, in če mogoče — držim.

»Sedaj pa je čas«, je zaključil ujec, »čez uro boš tja mi pripravljeni, sicer ostanem doma.«

Odhiteli sva v najino sobico. Dva blesteča kostima od same svetlomodne svile, pokrita z belo fino krepno in pretkana z neštetiimi zvezdicami, visela sta na stojalu sre- di sobe. Na mizi sta blestela dva di- jadema in dva zlatokovinstava pasova poleg kopice cekinov nanizanih na nit za nakit.

Prva se je oblekla Kriša. Ko je bila deloma gotova, pomagala je me- ni. V trenutku sem imela prelesto obleko na sebi. Ko mi jo je hotela Kriša zapeti, povedala mi je z joka- vim glasom, da mi je preozka. Res da je bila obleka že par tednov doma pripravljena; ali da bi se bila jaz v tej kratki dobi v očigled svoji brez-

upni ljubezni toliko zredila? Toda potrpi! Nategnila sem steznik, zaje- čal je, se razširil, v rokah pa so mi ostali pretrgani trakovi. Kriša se je zgrudila v vsem svojem lesku na stol in zaihtela. Tudi meni je do tega malo manjkalo. Treba bi bilo v tem trenutku le ujea, da bi bil bleknil vmes: pa doma bodimo! A ker ujea na srečo ni bilo, sem z neverjetno hitrostjo steznik zopet vravnala, in tedaj je šlo vse po sreči.

»Se rokavice si brč natakni, pa si gotova«, silila je Kriša ter mi pri- čvrščala krinko na obraz. Otipala sem jih na mizi. V tistem hipu pa je tudi vstopil že ujec pripravljen na odhod.

Bilo pa je tudi že skrajni čas, kajti moje srce je bilo že zelo trdno. Pred vratni nas je čakala dro- ška. Ročno in graciozno je Kriša skočila v voz in jaz takoj za njo. Ni še utegnula dvigniti pete s stopalni- ka, ko sem ji jaz nehote stopila na- njo, da je nje lični svetlomodri če- veljček odletel pod voz. Zelo mi je bilo neprijetno; sramovala sem se svoje nerodne gracioznosti. Toda Kriša ni videla, da sem bila pod krinko vsa rdeča zadrege. Čevljiček ji je godrnjaje fijaker pobral in ji ga nataknil na nožico. Ko se je sko- bacal še trebušni uječek v voz, zdr- drali smo proti cilju.

(Konec prihodnj.)

jo jezo na stari ženici, so naskočili kuhinjo. V sobi sta stala dva štefana z vinom napolnjena. Zgrabili so jih ter jih vrgli proti kuhinjskim vratom, da se je vino razlilo, steklenice pa so se razdrobile na drobne kosce. Na to so zgrabili stole in sploh kar jim je prišlo pod roke ter jeli s temi predmeti razbijati po vratih. Ker so uvideli, da v kuhinjo ne morejo udreti, so se lotili steklenic in čaš, ki so bile v gostilniški sobi. Pometali so vse na tla ter vse razbili na drobne kosce. Sneli so tudi vežna vrata, jih prenesli v gostilniško sobo ter jih tu premetavali, da so ž njimi razbili še to, ker je preje še ostalo celo. Odhajajo so pometali vse lonce z rožami z okenj ter jih na to lučali skozi okna v sobo, da so razbili vse okenjske šipe. Ko so divjaki odšli, je gostilničar ves dogodek sporočil orožnikom, ki so še isti večer prišli na lice meata ter napravili ovadbo na svojo predpostavljeno oblast. Isti večer so pili vojaki 27. pehotnega polka tudi v gostilni župana Faturja. Tu so se med sabo stegli. Župan Fatur jih je kratkim potom spodil iz gostilne. Sprva so se vojaki njegovega ukazu, naj zapuste gostilniško sobo, upirali, a ko jim je zagrozil, da bo kot župan nemudoma zahteval zaščito pri oblasti, so se uklonili. Na cesti so nadaljevali pretep. V pretepu je vojak 27. pehotnega polka z bajonetom sunil svojega tovariša v hrbet, da se je takoj zgrudil na tla. To je podivjanec streznilo. Obvezali so ranjenca ter ga odvedli sabo. Pravijo, da so ga kasneje prepeljali v garnizijsko bolnico. — V gostilni pri pošti so bili vojaki domačega 17. in 27. pehotnega polka. Vojak domačega polka je vrgel desetico v avtomat, da je zaigral neko slovensko narodno pesem. To je »kanarček« silno razjezilo. Jeli so kakor besni kričati »heil« in vpti: »Wir verbieten uns, dass in unserer Gegenwart »windische« Lieder gespielt werden.« Prišlo bi gotovo do krvavega pretepa, ako bi naši kranjski Janezi vkljub tej nesramni provokaciji ne ohranili mirne krvi ter v svoji ponižnosti in pohlevnosti ne molčali. Slične izgrede, kakor na Rakeku, so vojaki 27. pehotnega polka zagrešili tudi drugod po Notranjskem, n. pr. na Uneu in v Cerknici. Gostilničarju de Schiavi v Cerknici so baje vse razbili v gostilniški sobi. V Logatenu je prišel v Riharjevo gostilno vojak 27. pehotnega polka ter zakričal: »Bir san diejen gen, die Menschen schiassn« (Mi smo tisti, ki streljamo ljudi). Gostilničar je seveda z vso odločnostjo zavrnil možakarja, ter mu povedal, da si v svoji gostilni prepušča vsako izzivanje. V tem trenutku je vojak potegnil bajonet ter naskočil gostilničarja.

K sreči je gostilničar vojaka prijel, mu izvil iz roke bajonet, ga vrgel na tla, neusmiljeno premaknil podivjanca ter ga vrgel na plano.

K temu poročilu, ki se mu vidi, da je pisano nad vse zmerno in nepristransko, pripominjamo, da smo dobili že opetovane pritožbe z raznih strani o izzivanjih in surovih nastopih vojakov 27. pehotnega polka na Notranjskem. Molčali smo o vsem tem, ker smo se nadejali, da bo vojaška oblast sama končno poskrbela, da bodo vojaki 27. pehotnega polka nastopali proti slovenskemu prebivalstvu tako, kakor se spodobi civiliziranim ljudem.

Toda, kakor kažejo najnovejši dogodki, smo se v svoji nadi motili.

Vojaki 27. pehotnega polka se vedejo slej kot prej, kakor pravi divjaki in zdi se, kakor da bi jim dajala vojaška oblast v njihovih nečuvnih nastopih proti slovenskemu prebivalstvu še potuho. To presega že vse meje. Ako se ne bo temu divjaštvu napravilo energično konec s strani poklicanih faktorjev, se je res bati, da tudi našemu, sicer skrajno potrpežljivemu ljudstvu zavre kri in si samo poišče zadoščenja za ta neprestana izzivanja. Zato apelujemo z vso resnostjo in z najboljšim namenom na vojaško oblast, naj vendar že enkrat napravi konec divjanju vojaštva 27. pehotnega polka, saj vendar ne more želeči, da bi se razmerje med vojaštvom in prebivalstvom poostri lo tako, da bi prišlo do večjih spopadov. Ako bi pa ta naša opozoritev še ne izdala, naj naši poslanci izpregovore resno besedo v parlamentu o teh nečuvnih škandalih.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. septembra.

— »Framazoni grede!« Ljubljanske terejalke so imele včeraj hud dan. Škofov oklic zaradi shodov svobodomiselcev jih je tako razgrel, da so kar brenčale in že niso več vedele kaj delajo. Kamor so revice pogledale, povsod so videle svobodomiselne strahove, na kopnem in na vodi. Ko se je dopoldne pripeljal po Ljubljani čoln, v katerem so veslali člani športnega kluba, so postale na franciškanskem mostu zbrane terejalke božjaste. »Framazoni grejo — Framazoni se peljejo.« tako so stokale in se jezile vrle škofove amacone, ko so zagledale veslače v belih oblekah z modrimi zvezdami na prsih. Kar vsule so se k ograji in iz same bogaboječnosti kazale veslačem — jezike in osle. Škofov oklic je imel torej najlepši uspeh.

— Dr. Kreka je smisel, pa ne kak liberalce, marveč dr. Pegan na shodu tobačnega delavstva. Dr. Pegan je rekel: »Prinašam vam pozdrave Vašega voditelja, ki zdaj uživa zasluženi počitek, dr. Kreka. On sam ne more priti. Saj veste, kadar ima on svoje počitnice, ne pride v Ljubljano, tudi če bi papež bil tu.« Radovedni smo, kako bo pogledal dr. Kreka, če bo v »Naši Moči« bral, kako ga smeši njegov prijatelj dr. Pegan, ki se tudi o papežu nekako zakrkljivo izraža. Toda, ker klerikalci itak vedo, da uganjajo burke, se že smeje nekoliko pošaliti eden z drugim.

— Strankarska slepota dr. Kreka. Vse klerikalne voditelje je objela tema najstrupenejša strankarske zagrizenosti in sovraštva. Tudi dr. Kreku je stopila kri v glavo in zalila oči. Kakor drugi, se tudi on peni same besnosti. Zadnjič je govoril v Železnikih ter izjavil, da glede železnice v selško dolino ne mara več delati z naprednjaki. Dobro sicer ve, da se je lani, ko se je ob velikem navdušenju slavil odbor za pospeševanje prepotrebne železnice v selško dolino, sklenilo, da se v tem vprašanju izključi vsako strankarstvo. Le pod tem pogojem je bil dr. Krek izvoljen za načelnika tega odbora, dasi so večidel naprednjaki sklenili zrtvovati za zgradbo in podpisati udeležbo s kapitalom. Kaka seja tega odbora se že dolgo ni vršila. Zdaj pa, ko radovedno vprašuje ljudstvo, kaj dosežejo klerikalni poslanci, pa mesto

odgovora kliče dr. Krek: Z naprednjaki ne maram več delati za železnico v selško dolino! Povejte, odgovorite, ali ste sploh že kaj delali za to železnico? Ali ste kaj dosegli? Ali ni akcija pod Vašim vodstvom začela spat? Mi imamo utis, da dr. Krek in »Čočovci«, ki sta prišla praznih rok z Dunaja, skušata zdaj vodo skaliti, da bi se ne videlo jasno, da sta železniško vprašanje in nemark pustila in zavozila. Z naprednjaki ne delamo več! Saj še nič delali niste! Zdaj se hočete umakniti s površja, ko ste enkrat stvar zavozili. Svojo retirado pa bi radi utemeljili s tem, da ne marate z železniškimi naprednjaki sodelovati. Ali so to naši poslanci? Ne, to so naši škodljivci in zdražbarji. Upajte se enkrat kmata vprašati za mnenje, ne pa le župnika. Kmeti vas preklinja že danes!

— Dunaj-Ljubljana. Minoli teden so Nemci uprizorili na Dunaju velikansko protičeške demonstracije. Zgodilo se je to v okraju Fünfhaus. Nemci so razbili okna na različnih čeških lokalih, sneli češke napise in hoteli siloma udreti v lokal, kjer so imeli Čehi zborovanje. Policija je posegla vmes in je razporedila demonstrante. Med tistimi, ki so bežali pred policijo, je bil tudi učiteljšček Mintnich. Fant je zlezal na neki zid in je s tega zida padel na drugo stran tako nesrečno, da je dva dni pozneje umrl. Naj čitajo zdaj ljudje dunajske in druge nekofiscirane nemškonacionalne liste, kako bljuje ogenj in žveplo, dasi je čisto gotovo, da policijo na tej nesreči ne zadene nobena krivda. Ponesrečenec je pač sam kriv svoje nezgode. Značilno je, da med tisočih demonstrantov ni bil ne eden ranjen in jih je bilo le osem aretiranih. Ne bomo izvajali paralele med Dunajem in med Ljubljano, le svoje čitatelje opozarjamo, naj primerjajo: Kaj se je 20. septembra zgodilo v Ljubljani in kaj se je zgodilo na Dunaju; kako se je postopalo pri nas in kako se je zdaj postopalo na Dunaju. Kako smo bili mi konfiscirani in kako niso konfiscirani na Dunaju. Tako primerjanje je jako koristno in bo marsikomu odprlo oči, da bo spoznal avstrijske razmere.

— Kaj so sklenili goriški »agrarci«? Klerikalni listi poročajo, da so sklenili »agrarci« v Gorici na zborovanju v četrtek, da se bodo pogajali s »S. L. S.« glede na bližnje deželno-zborske volitve; češ, tako se obračajo »agrarci« na Goriškem od napredne stranke ter so hočejo združiti s klerikalno. O shodu smo poročali na kratko. Ko je dr. Franko zaključil zborovanje, se je pač mislilo, da je konec hrupnega shoda, ali zanesljivejši zapupniki so začeli znova zborovati in ti so sklenili z večino, da se stopi v dogovor s staro strujo v klerikalni stranki na Goriškem. V tej stranki divja razkol. Starostrujarji in novostrujarji se gledajo kakor pes in mačka. Gregorčiču prede slaba, zato pa si išče opore, in sicer hoče privabiti k sebi »agrarce«, da bi mu pomagali držati stol, ki se močno ziblje sedaj na to, sedaj na ono stran ter preti dr. Gregorčiču vreči na tla. Novostrujarji v klerikalni stranki ne marajo Gregorčiča; niti kandidirati ga nečejo; umemo, da mož išče opore, da bi ne padel sramotno pri volitvah, ali vara se, kdor misli, da hoče Gregorčič res kak lep nastop proti novostrujarjem, da bi se te vrglo ob tla ter bi nastopili na Goriškem nekdanji časi složnejšega

dela in skupnejšega boja proti Italijanom. Gregorčič išče svoje koristi; v ta namen pač hoče izkoristiti vsakega, kdor se mu le da. Ljudstvo na Goriškem, tudi kar ga je še v »agrarci« stranki, se smeje takim modrim ukrepom svojih »zaupnikov« in »voditeljev« ter noče nič vedeti o takih kompromisih. Umevno. Danes ima Gregorčič zborovanje, na katerem pretresujejo »zahteve agrarcev«. Čudno umsko mesijo nekateri na Goriškem. Mislimo, da iz te moke ne bo kruha.

— Narodno-napredna stranka na Goriškem sklicuje shod zaupnikov v četrtek 9. t. m. v Gorico v »Trgovski Dom«. Na dnevnem redu je razgovor o zamotanem političnem položaju in postavitev kandidatov.

— Frizura za Čuke. Fantje na Viču so našli najprimernejšo frizuro za Čuke. Doslej so čuki vse posnemali po Sokolih, ničesar svojega niso imeli, ničesar takega, kar bi bilo značilno in bi od daleč kazalo, da so klerikalci, zakaj od zunaj se jim ne vidi, da imajo v glavah samo slamo. Zdaj pa so fantje na Viču nekaj našli, kar bo Čuke od daleč razlikovalo od Sokolov in pričalo ljudem, da so krščanska armada. »Slovenec« poroča sam, da so viški fantje nekega čuka ostrigli po franciškansko. Čekin je vredna ta ideja! Ni je primernejše frizure za Čuke kakor je franciškanska. Od nekdaj so menili duhovska armada cerkve, čuki so pa njena posvetna armada. Kaj je torej pametnejšega kakor da imajo eni in drugi isti znak. Vojaki vseh vrst imajo na kapah znamenje s cesarjevimi inicijali. Bodi uniforma še tako različna »F. J. L.«, to je vsem vojakom skupni znak. Škofovi armadi pa naj bo skupni znak — flečkajnerska frizura. Po njej se bodo Čuki od daleč spoznali, krščansko ljudstvo jih bo znalo po zasluženi častiti in očitno bodo s to frizuro pripoznali svoje cilje in vzore. »Slovenec« pravi, da bo navedel imena tistih viških fantov, ki so upeljali pri Čukih flečkajnersko frizuro. Prav ustrege! bi ljudem, ker bi vsak vedel, kdo so ti isti fantje, ki imajo tako zdrav humor.

— Nemško izzivanje v Kranjski gori je v zadnjem času že kar na dnevnem redu. Ker Tajč - Košir ne more drugače potolažiti nemške žilice, mu hodijo hajlat njegovi vredni bratci iz Bela peči, kjer je on srkal svojo visoko kulturo v hosti pri lisjakih. Ti junaki prihajajo in odhajajo po noči. V Tajč - Koširjevi gostilni, čigar praga ne prestopi noga poštenega Slovence, kujejo naklepe proti slovenski Kranjski gori in hajlajo, da bi človek mislil, da je med samimi prajzi. Pa tam naj uganjajo, kar hočejo, toda na vasi hočemo imeti po noči mir pred pijanimi hajlovci, ki rjovejo okrog polnoči skozi vas kot nočne hijene. Naj si to zapomnijo, ker sicer zna biti enkrat: lop! Če jih tako tiše Judeževi groši, naj jih zapijo brez kaljenja nočnega miru, nahajlajo pa naj se doma v Bela peči. Sicer je pa Tajč - Koširjeva gostilna pravo nemško gnezdo, kamor znamo še posvetiti, da pokažemo tista jacea, ki jih tam znese izdajalske kukavice.

— Učiteljska imenovanja. Deželni šolski svet za Goriško je imenoval sledeče učitelje za definitivne: Alojzija Macarola za nadučitelja na dvorazredni šoli v Šempolaju in učiteljico Antonijo Terpinovo istotam; Pavla Mediča na enoraz-

redni šoli v Gabrovici pri Komnu in učiteljico Marijo Kavčič v Pliskovici.

— Iz šolske službe. Prov. učitelj Viktor Volk je premeščen iz Knežaka v Dolenjo vas, prov. učitelj Josip Dolgan iz Brusnice v Knežak.

— Svobodna Misl. Shod Svobodne Misl se je navzlic molitvam, ki jih je zaukazal škof, odlično obnesel. Ker je obnega interesa, kaj se je na tem shodu govorilo in sklepalo, priobčimo jutri obširnejše poročilo.

— K Ciril-Metodovemu skladu je pristopil orkester »Sloga« v Kranju z 200 K, položivši po svojima članoma g. Mirku Chrobathu in g. Stanku Sajovicu takoj 100 K v gotovini. Zahvaljujoč se mladim kranjskim »Slogašem« na njihovem rodoljubnem činu, si usojamo opozoriti na ne posebno razveseljivo dejstvo, da je to prvi prispevek iz sicer precej premožnega Kranja. Celotno Kamnik, ki se smatra za zaspano mesto, je v tem slučaju bolj pokazal, da ve ceniti pomen naše šolske družbe, kakor pa sicer vedno tako narodni Kranj.

— Pripravljalni odbor »Društva za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma telovadnemu društvu Sokol I. v Ljubljani« priredi v torek, dne 7. kimovec ob pol 9. uri zvečer v gostilni brata I. Zupančiča, Martinova cesta svoj drugi sestanek, h kateremu vljudo vabi člane in prijatelje Sokola I.

— Na II. državni gimnaziji se sprejemajo učenci v I. razred dne 15. t. m. Sprejemni izpiti so 16. t. m. ob 8. zjutraj.

— Vpisovanje učencev v šolo »Pevskega in glasbenega društva« v Gorici (podružnica »Glasbene Matice« v Ljubljani) prične se dne 15. t. m. in traja do 20. t. m. Vpisuje se v šolskih prostorih v ulici Sv. Ivana št. 7 od 10 do 12 ure dopoldne in od 2 do 3 ure popoldne. Vsa natančnejša pojasnila izvede se istotam.

— Občni zbor akademičnega ferijalnega društva »Prosveta«. V soboto se je zbrao lepo število članov in prijateljev »Prosvete« v hotelu »Ilirija« k VI. rednemu društvenemu občnemu zboru. Brez puma in brez reklame se je vršilo zborovanje, zato pa je imenovala s svojimi poročili o izvršenem resnem delu v preteklem letu in s svojo stvarno debato. Predsednik g. Fr. Trampuž je v svojem otvoritvenem nagovoru pozdravil pred vsem navzoče goste, med njimi gg. dr. Zerjavo, Ribnikarja, prof. Vajdo, zastopnike »Svobodne Misl« in v obilnem številu navzoče člane. Iz tajniškega poročila posnemamo, da je društvo v preteklem letu prav čisto delovalo, agenda se je skoro podvojila. Le ena panoga je — žal — bila zanemarjena, namreč predavateljska akcija, to pa zato, ker ni bilo dobrih predavateljev. Blagajniški promet je znašal 7526 K 93 vin., torej za 2079 K 92 v več nego lani. In sicer je bilo dohodkov 3855 kron 64 v in troškov 3671 K 29 v. Knjižničar je poročal, da je imelo društvo 41 knjižnic brez onih, ki jih oskrbujejo podružnice. Na novo se je minulo leto ustanovilo 12 knjižnic. V vsaki knjižnici je 75 do 80 knjig. Večina knjižnic se je revidirala in mnogo se jih je dopolnilo. O delovanjih podružnic in odsekov so poročali deloma delegatje odsekov, deloma pa so došla pismena poročila. Podružnici sta bili sledeči: Podravska in dolenska, odseka pa v Celju in v konjiškem okraju. Celjski odsek se v kratkem spremeni v podružnico. Poročali so nato delegatje v upravnem odboru Simon - Gregorčičeve čitalnice in knjižnice. Čitalnica šteje 73 častopisov, knjižnica pa nad 2600 knjig. Po poročilu preglednikov so sledile volitve, v katerih so bili izvoljeni: predsednikom g. R. Krivic, v odbor pa gg. Krejci, Vizjak, Vrančič, Vrhovnik in Zupančič, preglednikom pa gg. Pleško in Tranpuž. Po nekaterih spremembah pravil in nekaterih predlogih, med njimi eden glede ustanovitve dramatičnega odseka, in drugi, naj se naprosi »Slovensko Matice«, da knjige, ki jih je bila tekom let nabrala, da na razpolago širši javnosti, je predsednik zaključil občni zbor.

— Še ena žrtev septembarskih dogodkov. Prejeli smo ta-le uradni popravek: Praes.: 2110/17/9. Slavnemu uredništvu »Slovenskega Naroda« na roke izdajatelja in odgovornega urednika g. Rasto Pustoslensk v Ljubljani. Z ozirom na notico: »Še ena žrtev septembarskih dogodkov v »Slov. Narod« št. 200 z dne 2. septembra 1909 se slavno uredništvo v smislu § 19 tisk. zak. naproša, da sprejme uradni popravek, da ni bil vpokojen sodni sluga Martin Ivanuš, disciplinarni potom, temuč na podstavi sodnozdravniškega mnenja, glasom katerega je nezmožen opravljati službo sodnega sluga. Predsedstvo c. kr. deželne sodnije v Ljubljani, dne 6. septembra 1909. Pajk.

Sokolska slavnost na Viču je vspeła, kakor je bilo pričakovati, nad vse sijajno. Poročilo o tej prireditvi priobčimo radi pomanjkanja prostora jutri.

R. K.

Zadnji rodovine Renalja.

Povest.
(Konec.)

»Kaj torej hočete od mene?« se je razlutil Lenard. »Jaz ne potrebujem ne vašega prijateljstva, ne vašega usmiljenja.«

»Ne ponujam vam ne enega, ne drugega«, je ostro in zaničljivo odgovoril Mihael. »Tega vi sploh vredni niste. A ker nosite tisto ime, kakor baronica Renata, zato sem vas prišel svariti.«

»Mene svariti?« se je porogljivo zasmejal Lenard. »Ali se mar bojite, da vas Renata le ne bo vzela?«

»Molčite in ne izgovorite imena baronice Renate!« je ukazal Mihael. »Ni me volja vas poslušati. Vem, da ravnam v smislu baronice Renate, če vas opozorim na nevarnost, ki vam preti. Samo zaradi Renate, samo ker nosite njeno ime, samo ker ste ž njo v svaštvi vam povem dvoje. Eno je, da je sodnija iz izpovedi ujetih rokavljencev in njih žensk prišla do spoznanja, da ste vi sami razbojnik in rokavljencev...«

Lenard je planil pokonci. S široko odprtimi očmi je v groznem strahu gledal Mihaela. Poskušal je nekaj govoriti, a ni spravil nobene besede čez ustni; samo zadušeno grgranje se je čulo.

»Dalje je bil danes zvečer pri meni človek, ki mi je podal različna vaša pisma. Prepise imam tu. Iz teh pisem sem spoznal, da ste najeli rokavljence, naj odpeljejo baro-

nico Renato in naj umore mene in naj umore pokojnega vašega strica; spoznal sem iz teh pisem, da ste tudi rokavljence, svoje zveste zaveznike izdali in jih hoteli spraviti na zaslišano večala; izvedel sem, kako ste učili svojo sestro. Izkratka, znano mi je vse. — Tu imate prepise teh pisem.«

Zaničljivo je vrgel Mihael ta pisma Lenardu na posteljo.

»Jaz teh pisem ne rabim« je nadaljeval. »Jaz vas ne bom naznanil oblasti, svarim vas le — storite kar hočete. To pa vam še povem: Tisti človek, ki mi je ta pisma prinesel, mi je odhajaje zaklical: pozdravite barona Lenarda in recite mu, da ga bom preganjal in mučil, dokler bo živ. Bil je to vaš nekdanji pajdaš Rdeči Jakob.«

Mihael je umolknil. Naglo je presekal svoj govor, kakor da mu je od razburjenja zmanjkalo sape.

Lenard je ležal na postelji kakor bi bil mrtev. Kakor udarci po glavi so ga zadela Mihaelova očitanja. Spoznal je strašno nevarnost; v kateri je bil in nič ni dvomil, da je vse izgubljeno, ko bi tudi utekel oblasti, kaj naj bi bilo z njim?

V enem samem trenutku se je tega natančno zavedel in v istem trenutku je tudi storil svoj sklep. Nepremično je ležal na svoji postelji kot bi bil brez moči in zavesti, le svoje temne razbojniške poglede pa upiral v Mihaela, kakor divja zver predno napade svoj plen.

Mihael se je molče obrnil od Lenarda. V onem hipu, ko je Mihael pokazal Lenardu hrbet, ter stegnil

roko po svojem na mizi ležečem klobuku, je Lenard izpod vzglavja naglo potegnil napet samokres, pomeril in ustrelil.

Mihael se je zganil, je bolešno zajčkal, dvignil roki in v hrbet zadet padel na obraz.

Lenard je planil iz postelje. Zaklenil je vrata in vzel iz miznice drug samokres.

Strel v tihi noči je spravil pokoncu vso hišo in vso okolico. Vse je drvelo proti Lenardovemu stanovanju. Ko so našli ljudje vrata zaklenjena so začeli klicati in trkati.

Lenard je napel samokres Mirno, smehljaše ga je ogledal, če je ves v redu, potem se je vsedel na rob svoje postelje.

»Le trkajte« je mrmral posmehljivo, »le vpite! Predno odprete vrata bo poteklo še nekaj trenutkov.«

Bil je zdaj popolnoma miren in smehljal z njegovih ustnih ni izginil. »Čez nekaj trenutkov bo vse končano — to bodo gledali, če najdejo te papirje. Naj jih le bero. Jaz se jim bodem smejal iz pekla, samo da sem tega-le spravil s sveta.«

Sunil je Mihaela z noge. Na vratih se je čulo, da je udarilo kladivo na nastavljeno zagozo.

Lenard je z mirno roko nastavil samokres na čelo.

Ena — dve — tri — je štel porogljivo in sprožil prav tedaj, ko so vrata odletela in so se ljudje vsuli v sobo.

Minulo je več tednov. Po dolgem boju s smrtno je krepka narava Mihaelova vendar zmaga. Lenar-

Glas iz občinstva. Somišljenica nam piše: Ko me je nedavno obiskal moj stari znanec s Štajerskega, sva napravila več izletov in ljubljansko okolico, ki mi je zelo ugajala, da je kar prehlaviti ni mogel. Ko sva pa prišla na Šmarno goro, ni več hvalil temveč grajal. Rekel je, da je bil veliko in daleč po svetu, pa nikjer ni videl, da bi gozdi tako divjaško izsekalivali, kot na Šmarni gori. In res, kamor pogledaš, ne vidiš drugega, kot same parobke, ki mole iz zemlje. — Tudi lipam, ki rastejo blizu vrha gore, in katere so dajale lepo senco — ni prizanesla sekira; posekane so jim vse veje prav do debla, da jih je videti, kakor telegrafске drogove. Ko pa prideš vrh hriba, te pa zaboli oko in srce, ko zagledaš pod seboj grdo marogo, ki kriči daleč v svet, kako lahko mišljeno se tu gospodari. Lani je stal na tem mestu lep mladi gozd, sedaj je pa popolnoma izsekan. Če pojde tako dalje, dočakali bomo v kratkem, da bo Šmarna gora popolnoma gola. — Res čudno, tam daleč na Krasu z velikim trudom in s stroški pogozdujejo, tu pa, takorekoč pred nosom Ljubljane, se pa napravljajo kras. — Merodajni krogi naj bi ukrenili potrebno, da se zabrani še nadaljnjo opustošenje Šmarne gore.

Samomor. V Domžalah se je obesil 70letni bajtar Juri A. v. i. c.

V Kamniku je umrl v soboto, 4. t. m. ponoči po kratki, mučni bolezni v starosti 46 let, g. Avgust A. l. b. r. e. c. h. t., meščan, posestnik in ključavničar. Pokojni je bil zvest pristaša narodnonapredne stranke. Tukajšnja društva izgube z njim vnetega izvršnega člana in podpornega člana. Žalujemo g. soprogi naše sožalje.

Ubil se je 75letni Matevž Benedičič iz Železnikov, zadnja leta stanujoč v Česnjici. Padel je iz zvisli na pod tako nesrečno, da je bil takoj mrtev.

»Slov. planinsko društvo« opozarja, da se vrši otvoritev Triglavskega doma nepreklicno v sredo, 8. septembra. Ker je sedaj nastopilo ugodnejše vreme in je posebno zjutraj razgled s Kredarice, odnosno Triglava naravnost čaroben, pričakovati je pač mnogobrojne obiske ob otvoritvi. Na veselo svidenje v kraljestvu Triglava!

Za nagrobni spomenik pisatelju Lavoslavju Gorenju — Podgoričanu, pokopanemu v Adlešičih, je daroval g. Harambaša 10 K z željo, da bi njegovemu zgledu sledilo čim največ rodoljubov. Prispevek nabira: župnik Ivan Šašelji, Adlešiči, p. Črnomelj.

Rusko se bodo učili Nemci v Gradcu. Ko se je v Ljubljani ustanovljala »Ruski kružok«, delala mu je vlada vsakojake zapreke in tudi zdaj še ima vsakega njegovega obiskovalca takorekoč pod policijskim nadzorstvom. V Gradcu pa smatrajo z vse drugega stališča učenje ruskega jezika. Čudno se nam le zdi, da se bočejo Nemci učiti rusčine, ki je jezik barbarov! Ali ni nevarnost, da vsako nemško »kulturo«, da zgubi svoj sijaj? Bilo bi res škoda zanj!

Javna telovadba v Hrastniku. V nedeljo dne 12. t. m. priredijo trboveljski in zagorski »Sokol« s hrastniškim odsekom pri g. Fran Logarju v Hrastniku javno telovadbo. Tem Sokolom se pridružijo, kakor čujemo, tudi mnogi iz Ljubljane, Krškega, Brezje i. dr., tako, da obeta biti nastop kar najimpozantnejši. Dohod v Hrastnik ob 1 uri 29 min. v 2:16 popoldne. Začetek telovadbe ob 3. Pri telovadbi in njej sledeči ljudski veselici sodeluje sl. trboveljska godba pod vodstvom g. Pavliča. Sokoli, Slovenci! Znanе so vam razmere, in to poznanje bo vas, ki ste zavedno narodni, gnalo 12. t. m. v Hrastnik na pomoč svojim bratom. Naši nemurji prirede menda nalašč isti dan sulturajnske slavnosti, za katero že silno bobnajo. Čuje se, da pride veliko števelo spodnještajerskih nemurjev reševati hrastniško »nemstvo«.

Celo turnarje bomo imeli priliko občudovati. No, slovenski Hrastnik jih še ni videl. — Bratska društva! Podpisani odsek prosi in poziva v imenu dobre narodne stvari vsa bratska društva, naj se po možnosti korporativno ali vsaj po večjih deputacijah vdeležijo sokolskega zleta v Hrastnik, ki bo v nedeljo, dne 12. kimoveca t. l. Malokdaj se obračamo do vas, ali ko pride sila, ko je naval prehud, da ga vzdrže naša ramena, tedaj čutimo, da nas kliče narodna dolžnost pozvati v obrambo brate, ki se jim ne godi tako, kakor nam. Bratje, Slovenci, v pomoč Hrastniku! Nazdar!

Za Hans Woschnagov deželno-zbornski mandat se potegujeta baje znani celjski »amtsvostand« dr. Oton Ambrožič ter deželnosodni nadsvetnik dr. I. Pevec, doma z Vojnika pri Celju; oba — renegata. — Pristnega Nemca spodnještajerski »Nemci« sploh ne spravijo več na plan!

Nadučitelj Anton Pesek v Narapljah pri Ptuj, znani učiteljski organizator in slovenski pisatelj, pride kot učitelj na Ciril-Metodovo šolo v St. Rupertu na Koroškem. — Delavemu možu želimo na novem mestu

več sreče, nego jo je imel v »napredni« zeleni — Štajerski!

Akademsko ferijalno društvo »Adrija« v Gorici je imelo v soboto svoj občni zbor v hotelu »pri jelenu«. Občni zbor se je izvršil mirno in v redu, ker ni bilo dr. Tume blizu. Zanimivo je, da je dobil odstopajoči odbor absolutorij z grajo. Duša bivšega odbora je bil tajnik, Tumovec. Še celo nekako ponosen je bil na grajo. Menda dr. Tume zato ni bilo poleg, da bi ne bil slišal graje svojemu političnemu vajencu. Dr. Tuma je hotel strahovati društvo, pa bo menda konec tudi tega strahovanja. Glede Tumovec velja stara resnica, da so veliki v zabavljanju in v kritiziranju, jako majhni pa v delu!

Dezertirji. Med dezertirji, ki so se javili te dni politični oblasti v laškem Vidmu, se nahaja tudi neki Roman Čej iz Gorice.

Pomembno slavlje v tržaški gornji okolici. Poroča se nam: V priznanem Padriču, mali, a narodno skozinsko zavedni vasi, imela je »Za druga opravčenih posestnikov« svoj drugi redni občni zbor. Enake zadruge so osnovane, ali se snujejo malone v vsaki vasi tržaške okolice in je njihov namen, izsiliti od mestnega magistrata pripoznanje lastninske pravice občanarjev do tako imenovane gmajne. Povabilu odbora Z. O. P. v Padriču odzvali so se razum domaćini tudi odlični rodoljubi iz sosedne Gropade, iz Bazovice, Trebiča in Opčine. Predsednik Z. O. P. gosp. Josip Grgič je otvoril zborovanje v prostorni dvorani gosp. Martina Grgiča, ki je bila do zadnjega kotička natlačeno polna. Poročili tajnika in blagajnika se je vzel na znanje z odobravanjem in brez ugovora. Z veliko napetostjo pa se je pričakovalo poročilo gosp. dr. Fr. Brnčiča, odvetnika v Trstu in pravnika zastopnika gori omenjene Z. O. P. V nad eno uro trajajočem govoru nam je z drastičnimi besedami popisoval pota, katera so on in odborniki Z. O. P. ukrenili ter sredstva, ki so jih uporabili, da so revni, a zavedni in značajni Padričarji toli sijajno zmagali v boju proti mogočnemu tržaškemu magistratu. Izvajanjem posameznih govornikov, zlasti pa gosp. dr. Brnčiča sledili so poslušalci z napeto pozornostjo. Zmaga pa ni samo velikanskega pomena z gospodarskega stališča, ampak je tudi eminentno narodne važnosti, ker se bo ta gmajna vključila v zemljiški knjigi v slovenskem jeziku. Slovenski jezik pridobil si je s tem svojo pravico na onem mestu, na katerem je dosedaj gospodovala edino le italijansčina. Slovenski svet se bo de moglo čuditi, da se je pričela ta akcija šele sedaj, a temu ni tako. Naši okoličani so že pred 15 ali 20 leti prišli do spoznanja, da je gmajna njih, ali reveži si niso znali pomagati. Izvestni krogi tržaški mesto da bi jim pomagali in jim šli v vsakem oziru na roko, so se temu posmehovali in jih imeli za utopiste. Stvar je začela zavzemati konkretno obliko, ko se je za Opence zavzel gosp. dr. M. Pretner, kateri jim je tudi prvi ustanovil Z. O. P. za Opčine. Da se vrli Openci ne morejo ponášati s takim uspehom, kakor se danes Padričarji, so krive domače notranje razmere, ki so mnogo bolj zamotane, kakor pri slednjih. Po končanem oficijalnem delu zborovanja je bil banket. Med banketom se je razvila živahna zabava. Vrsto navdušenih govorov je otvoril predsednik Z. O. P. Vsi govorniki so bili navdušeno aplavdirani. Največjo pozornost vzbujal je zopet govor gosp. dr. Brnčiča, kateri je med drugim obljubil, da bo njegova največja naloga, tržaško okolico gospodarsko povzdigniti, kajti človek more vršiti nemoteno in brez strahu svoje narodne dolžnosti le, če je gospodarski neodvisen. Med govori je izvajalo vrlo pevsko društvo »Slovan« razne moške in mešane zборе. Zaključujem s srčno željo, da bi tudi druge Z. O. P. naše okolice imele v najkrajšem času tako slavnost. G—n

Imena mesecev. Na žalost se pri nas spuščajo na jezikovni mejdan še vedno ljudje, ki ne vidijo čez plot in ne premerijo daljav in ne premotrijo svrh. Najhuje in skoro nepremagljiva slovanska zmešnjava so narodna imena mesecev, in sicer zlasti zato, ker isto ime pomeni pri raznih Slovanih razne mesece, tako n. pr. pri Hrvatih »prosinec« = december, pri Slovincih = januar itd. Zato vna za takozvana narodna imena mesecev slabo služijo dobri stvari in je zastarelo puristovstvo. Ali se branitelj narodnih imen mesecev morda boji pravoslavja? Pravoslavni Slovani namreč rabijo latinska imena in le katoliški Slovani poznajo slovanska imena. Sicer pa tudi n. pr. med slovenskim narodom razen »sušca« prvotno narodna imena ginejo in so jedva še znana. Temu toku stvari bi se zmanj in brez potrebe in na svojo škodo ustavljali. Tudi Nemci so zaman skušali uvesti narodna imena mesecev mesto latinskih. Tam se potegujemo za narodni jezik, kjer se mora buditi čustvo in celotna misel, n. pr. pri cerkvenem

petju in božji službi ploh, ne pa pri »terminologiji«!

Krasen hruškov evet je nam poslal gđ. Pavla Schlegel. Utrgala ga je pri izletu v Kamnik.

Semenj. Dne 1. t. m. je bilo na tedenski semenj priganih 674 konj in volov, 263 krav in telet, skupaj 937 glav. Kupčija je bila pri konjih, kakor tudi pri goveji živini prav dobra, ker po oboje so prišli Lah. Cena goveji živini je bila od 54 do 68 vin. kg žive vage.

Neareča. Ko je peljal v soboto po Kodeljevi cesti 12letni Jakob Vidmar pesek in hotel skočiti na voz, mu je spodrsnilo, ter je padel pod kolo, ki mu je šlo čez levo nogo in mu jo tako pretlo, da so ga morali prepeljati v deželno bolnišnico.

16 razgrajev arretovanih. V soboto so se zopet pojavili po raznih delih mesta pončunjak, ki so peli, se pretepavali in kričali, kakor živine. Policija je teh neznosnežev aretovala kar 16. Najprvo so se začeli pretepavati na Cesarja Jožefa trgu dela čakajoči dninarji, izmed katerih je policija aretovala tri moške in dve ženski in tako se je pozneje razvilo tudi po drugih delih mesta.

Kolo ukradenko je bilo sinoči posestnikuvinu sinu Valentinu Boltu z voza izpred gostilne na Karolinski zemlji št. 42. Kolo je vredno 80 K.

Visokošolec — stenograf, ki želi dobroplačane pisarniške službe v lepem kraju na južnem Štajerskem, naj se zglašuje vsaj do 9. t. m. ob 11. dopoldne v »Prosveti«, Mestni dom. Pogoj je zelo priporočljiv.

Narodna delavska organizacija išče strojnika, ki bi prevzel neko samostojno delo za 4—6 tednov.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 26 Hrvatov in 15 Macedoncev, nazaj je prišlo pa 20 Hrvatov. 40 Hrvatov je šlo v Heb, 25 pa v Buks. V soboto je šlo v Ameriko 9 Slovencev in 12 Macedoncev, 195 Slovencev in Hrvatov je prišlo pa nazaj.

Izgubljeno in najdeno. Kleparski pomočnik Jurij Miletovič je izgubil zlat poročni prstan in kratko srebrno verižico. — Zasebnica Marija Hlepševa je izgubila 3 K denarja. — Šolska učenka Marija Tonzunova je izgubila zelene denarnice, v kateri je imela 5 K 80 v denarja. Krznarjeva soproga ga. Ana Kassigova je izgubila zlat obesek. — Kuharica Pavla Kovačičeva je našla zlat prstan z rdečim kamnom. — Na južnem kolodvoru je bilo izgubljenih, odnosno najdenih 8 dežnikov, dve palci, škaltja obleke, usnjata torbica s suhi mi gobami, modra ženska jopica in trd moški klobuk. — Zamenjan je bil v uršulinski cerkvi solnčnik z dežnikom. Naslov zamenjalke se izve pri policiji.

Del godbe »Slovenske Filharmonije« koncertira jutri v hotelu »Tivoli«. Začetek ob 5. popoldne. Vstop prost. Drugi oddelek pa igra pri popoldanski predstavi Elektradiografa »Ideal« v hotelu »pri Maliču« od 2/4 5. naprej.

Uradne vesti. Dne 15. oktobra 1909 bo pri okrajni sodnji v Cerknici dražba zemljišča vlož. št. 642 kat. občine Cerknica, cenjenega na 3205 K. Najmanjši ponudek znaša 2136 K 67 h in zemljišča vlož. št. 438 kat. obč. Unec, cenjenega na 650 K; najmanjši ponudek znaša 433 K 33 h. — Dne 10. septembra 1909 ob 9. dopoldne se bo prodalo na Karlovski cesti št. 11 in na Studencu št. 19 razna prodajalniška oprava, voz, dvokolo, razno specerijsko in galanterijsko blago. — Dne 30. septembra 1909 se bo prodala pri okrajni sodnji v Ljubljani hiša št. 21 v Vodmatu, cenjena na 5794 K 75 h; dne 1. oktobra 1909 zemljišče vlož. št. 109 kat. obč. Podgorica, cenjeno na 3329 K; dne 24. septembra 1909 hiša v Ljubljani, Soteska št. 10, cenjena na 31.250 K; dne 8. oktobra 1909 hiša št. 7 v Novem Vodmatu z vrtom, cenjena na 9370 K 80 h; dne 15. oktobra 1909 hiša v Ljubljani, Zeljarske ulice št. 4 z vrtom, cenjena na 32.754 K 36 h.

Drobne novice.

Ukradeni sodniški akti. V Kiezu sta ukradla zapisnikar Zander in sodni sluga Hallbach več zelo važnih aktov. Tatova so zaprla, sledilo bo pa še več aretacij.

Samomor kustosa. V Bruku ob Muri se je v soboto zjutraj ustrelil pomožni kustos narodnega muzeja v Budimpešti, Ljudevit Kovacs, ki je bil ukradel več važnih spisov iz muzejske knjižnice.

Razprava v zaporu. V soboto se je vršila v zaporu goriške okrajne sodnje kazenska razprava proti nekemu natakarku, obtoženemu poverjenja. Obtoženec, ki je zelo nevarno bolan, je bil obsojen na dva mesece ječe.

Irredentovske demonstracije v Tridentu povodom cesarjevega obiska so prinesle za Italijane slabe posledice. Vlada je zaprla več irredentovskih vodij, ki so obenem načelniki »Unione Gimnastica«. Sledile so

nečestvilne preiskave. Pri fotografijah so zaplenili baje več zelo kompromitirajočih stvari. Prepovedalo se je tudi »Unione Gimnastica« nošenje društvenega kroja, ki je podoben laškim uniformam.

Razne stvari.

*** List katoliške duhovščine o klerikalni obstrukciji.** »Korrespondenzblatt für den katholischen Klerus Österreichs« piše v svoji prilogi sledeče: Liste polnijo apologete frakcij v državnem zboru, ali njih zagovori, češ da niso vzrok na parlamentarnem fiasku, oziroma škandalu, kakor se je cesar menda izrazil v Gasteinu. Nimajo konce, kakor ga ima odpravljena trakulja. S to slednjo imajo le to skupnost, da pri marsikaterih — manjka glave, oziroma, da je pri obstrukciji ni bilo.

*** Prvi spomenik Svobode na Bolgarskem** so odkrili pred par dnevi na 32. obletnico bitke na Šipki. Spomenik je na slavnosten način odkril kraljev zastopnik generalmajor Botev za navzočnosti armade, konzulov, mestnih zastopnikov, rumunskih delegatov in vseh še živečih tedanjih prostovoljcev, med katerimi sta tudi dve ženi. Telegrami so odposlali rumunski in bolgarski prostovoljci bolgarskemu in rumunskemu kralju, ruskemu carju in generalu Stoletu, ki je l. 1877 poveljeval prostovoljcem.

*** Divjaški Kitajec.** V Meksiki so našli v hiši premožnega Kitajca na več kosov razsekano truplo mlade deklice. Preiskava je dognala, da je bila deklica najprej onečašena, potem pa razsekana. Kitajec je izginil. Policija je komaj zadržala razburjeno ljudstvo, da ni napadlo tamkajšnjih Kitajcev.

*** Požrl narejene zobe.** V Punsutawney se je v ondotni bolnišnici »Adrian« poskusila operacija, ki ji ni bilo še vrste na svetu. Nekemu možu so namreč iz želodca vzeli požrte umetno narejene zobe. Peter Jackson, tako je ime pacienta, je odpiral steklenico kisle vode z zobmi. Zobe je imel vse umetne, druge. Padli so mu s čeljusti in ostali v grlu. Bil bi skoraj umrl, ker so ga že skoraj zadušili, da mu ni priskočil na pomoč zdravnik, ki je spravil zobe po goltancu naprej v želodec. Oddali so ga potem takoj v bolnišnico, kjer so ga operirali in mu odstranili iz želodca zobe; mož je pa vendar pri srečni operaciji tako brez moči, da ni upanja, da bi ostal pri življenju.

Književnost.

— »Mali lord.« Ta kasni roman, ki spada med najlepše in najpriljubnejše romane novejšega angleškega slovstva, je že išel v slovenskem prevodu. Knjiga obsega 176 strani in velja K 1'60, s pošto 20 v. več.

— **Moč uniforme.** Burka s petjem v treh dejanjih. Spisal Jakob Štoka. Vglasbil H. O. Vogrič. Zaloga knjigarne Jos. Gorenca v Trstu. Cena 80 vin. To dramatično delo napravi pri čitanju najboljši utis, ker je preveva pristna komika in svež humor.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča Uboji. V nedeljo, dne 4. julija se je vračal 22letni fant Anton Rogan iz Lokvice iz gostilne domov in je klel med potjo. Tu ga sreča Jakob Šuklja, priletel in pošten mož, nekdanji župan v Lokvici in ga posvari, naj ne kolne. Jezen izpul Rogan trni kol v bližnjem vinogradu, udari Šukljeta dvakrat po glavi, da se zgredi na tla in nato ga udari še tretjič. Drugi dan so našli Šukljeta z razbitim levim sencem, z zlomljeno spodnjo čeljustjo in možgani so gledali iz glave. Anton Rogan, ki je znan pretepač in je bil že štirikrat kaznovan zaradi različnih prestopkov, je bil spoznan krivim hudodelstva uboja po § 140 kazenskega zakonika in je bil obsojen na 4 leta teške ječe, poostrene vsak tretji mesec s trdim ležiščem in postom. — Prijatelj 15letni Janez Oberman in 17letni Janko Rozman iz Drašice na Belokranjskem sta prišla k šivilji Mariji Suhor plačat mal dolg. Kmalu za njima stopi v sobo Marko Plesec in ju začne izzivati in kličati na korajžu začne zizivati in kličati na korajžo. Vname se preprij, iz katerega sta mirnejša tovariša ušla in bežala domov, za njima pa je tekel Marko Plesec, ki dohiti Obermana in mu zada v desno stran tako globoko in dolgo rano, da izdihne čez par minut v rokah svojega tovariša Rozmana. Olajševalno je za obtoženca, da je star še 19 let in da ni bil še nikdar kaznovan. Na podlagi tega ga je obsodil sodni dvor na 3 leta teške ječe, ki je poostrena s postom in trdim ležiščem vsak tretji mesec. — Na velikonočni ponedeljek, dne 12. aprila t. l. se je v Jagencah, občina Sv. Križ pod Ku-

mom, kjer je bilo žegnanje, vnel preprij med rodbinami Papež in Strniša. Med preprijom pa udari Lovrenca Strniša z v ruto zvezanim kamnom Antona Papeža po glavi tako močno, da je nekoliko dni pozneje umrl v dež. bolnici v Ljubljani. Poleg tega je zadal tudi bratu umrlega, Leopoldu Papežu, lahke telesne poškodbe, ki so pustile vidne znake za seboj. Dasi se člani obeh rodbin ne strinjajo v svojih izpričevanjih, je sodni dvor obsodil Lovrenca Strnišo zaradi hudodelstva uboja na 4 leta teške ječe, poostrene s trdim ležiščem vsake tri mesece in z zaprtjem v temnico vsako leto dne 12. aprila.

Veliko obeta. Kot zadnji v tej porotniški dobi sedi na zatožni klopi že predkaznovani 18letni Ant. Apih, posestnika sin v Zapužah, tožen zaradi hudodelstva uboja. V bližini Apihove domačije se nahaja Strojereja, ali kakor jo domačini imenuje Voglarjeva gostilna. V nedeljo, dne 27. junija je bilo na dvorišču jako glasno. Med drugimi gosti se je nahajal tam tudi France Debeljak, 43letni dninar iz bližne Dvorske vasi. Ta možakar je bil na glasu, da je silno rad zabavljal, kadar se ga je napil. Tako se je zgodilo tudi dotični večer. Vnel se je precej glasen preprij med njim ter Valentinom Pemom. Glasno govorjenje in upitje je privabilo tudi obdolženca Apiha na dvorišče, ki je stoji cel dogodek opazoval. K njemu je pristopil domači fant Valentin Ressenm z vprašanjem, kaj da tu čaka. Temu je obdolženec priznal, da misli Apiha preteptati, nakar se je Resman po kratkem govorjenju od njega odstranil. Ko je pa Apih videl Francea Debeljaka op državnih cest odhajati, odtrgal je ob zidu gostilne dva metra dolgo lato ter tekel po travnikih za njim, da bi ga prestregel. Močno vinenega Debeljaka je dotekel na stezi blizu Dvorske vasi ter ga s tako silo z lato udaril po desni lobanji, da je ta takoj padel na tla. Zjutraj ga je našla posestnikova žena Franciška Debeljak na domačem podu v Dvorski vasi na glavi krvavečega in na pol nezavestnega na slami ležečega. Prenesli so ga na dom njegove matere, kjer je drugi dan vsled otrpnenja možgan umrl. Zdravniški izvedenci so dognali, da vsled udarca ni le počilo več lobanjskih kosti, marveč da so bili poškodovani tudi možgani.

Obdolženec je dejanje priznal, zagovarja se le s tem, da je udaril po Debeljaku zato, ker je preje v gostilni zabavljal.

Obravnava dopoldne še ni bila končana in se nadaljuje popoldne ob 4.

Telefonska in brzojavna poročila. Konferenca slovanskih zdravnikov. Dunaj, 6. septembra. Včeraj je imel tu konferenco komite slovanskih zdravnikov. Sklenili so ustanoviti organizacijo slovanskih zdravnikov ter vložiti protest proti sklepu mednarodnega zdravniškega kongresa v Pešti, da se v bodoče smejo imenovati častni predsedniki mednarodnih zdravniških kongresov samo člani onih narodov, ki tvorijo neodvisne države. Za predsednika vseslovanske zdravniške zveze je bil izvoljen profesor na vsučilišču v Krakovu dr. Wyherkiewicz.

Konferenca o češko-nemškem sporazumu. Dunaj, 6. septembra. Danes so se pričele konference glede češko-nemškega sporazuma. Ministrski predsednik Bienerth je imel včeraj dolgo konferenco s češkim namestnikom grofom Coudenhovejem, danes pa je nad 1 uro konferiral z deželnim maršalom knezom Lobkovitzem.

Dunaj, 6. septembra. Baron Bienerth je dopoldne ob 11. sprejel zastopnika čeških konservativnih veleposelstnikov, grofa Clam-Martinica. Pri konferenci je bil navzoč češki minister-rojak dr. Začek, ki se je snoči vrnil iz Prage. Dr. Začek je danes dopoldne poročal baronu Bienerthu o razpoloženju med češkimi strankami napram vladnim pravnim poskusom.

Dunaj, 6. septembra. Baron Bienerth je danes dopoldne konferiral s pooblaščenim nemškega ustavovernega veleposelstva z dr. Baerenreitherjem in grofom Nostitzem.

Sklicanje deželnih zborov in parlamenta. Praga, 6. septembra. »Narodni Listy« poročajo, da bo na dan 13. septembra sklican ministrski svet, ki bo definitivno sklepal o sklicanju deželnih zborov in parlamenta.

Poljedelski minister dr. Braf. Praga, 6. septembra. »Narodni Listy« javljajo, da bo poljedelski minister dr. Braf imenovan za privatnega častnega docenta na češkem vsučilišču. Na njegovo mesto bo imenovan profesor na češki tehniki dr. Gauber.

